

בלבבי

ציפית לישועה

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

ציפית לישועה' - לפי עומק הכאב שבגלות

הגמ' בשבת אומרת שאחת מהשאלות ששואלים את האדם כשהוא בא לדין בבי"ד של מעלה היא "ציפית לישועה", כלומר, האם ציפית שתגיע הישועה שהיא היציאה מן הגלות, אבל בעומק, הציפיה לישועה היא כפי שיעור הגלות שבה האדם נמצא, וככל שהגלות גדולה יותר, טבע האדם הוא לצפות לישועה יותר, וככל שהגלות קטנה, כך הציפיה באופן טבעי היא ג"כ קטנה יותר.

אבל יתכן שעצם הגלות היא גדולה ורק האדם רואה אותה כקטנה וע"י כן הציפית לישועה שלו היא לא מדוקדקת ביחס לעצם הגלות, כלומר - יש את החיצוניות של הגלות שאותה כל אחד ואחד רואה, אבל יש את הפנימיות של הגלות שאותה תופס כל אחד ואחד, איש לפי ערכו, מהי הגלות.

והרי שהתלמיד חכם שמביט ב'עינא פקחא' על הגלות, היא לא רואה את אותה גלות שהעם-הארץ רואה, ולכן מלבד עצם מדרגתו שמכחה כמובן הוא מצפה לישועה יותר מעם הארץ, אך יתר על כן, כיון שהוא תופס את הגלות באופן הנכון והמדוייק שלה, הרי שהכאב שנולד לו בנפש הוא מדוקדק וחד ובוקע עמוק לעומק דעתו ולבבו, וע"י כן התביעה העמוקה של הנשמה לציפית לישועה' היא מבוררת יותר ותקיפה יותר.

ועולה א"כ, שהשלב הראשון הוא לא עצם הציפית לישועה', להתחיל לצפות לישועה, הציפית לישועה' היא השלב השני והשלב הראשון שקודם לכך הוא לברר את מהות הגלות וע"י כן להצטער בצער האמיתי של הגלות, ומשם האדם מצפה לישועה, והרי שהציפית לישועה' היא התולדה של עומק הכאב שיש במעמקי הגלות.

סדר קומת הגלויות

נתבונן מעט להבין לפי זה מהו עומק הגלות, ומהו הציפית לישועה' שהיא הציפיה ליציאה מאותה גלות.

ידועים דברי הגר"א שמסדר את סדר הגלויות מיסוד דברי חז"ל הגלות הראשונה היא גלות מצרים שהיא שורש כל הגלויות כולם - והיא גם שורש הגאולות כמו שנאמר בקרא "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

1 ציפיה לישועה תשפ"ג

ולאחמ"כ יש את ארבע הגלויות כמו שמונים חז"ל – גלות בבל, גלות מדי ופרס, גלות יון וגלות אדום, ולאחמ"כ יש את גלות ישמעאל, ולאחר מכן גלות הערב-רב, אלו הם סדרי הגלויות¹.

וזה בקצרה ממש, סדר קומת כל הגלויות של הכנסת ישראל.

אבל בתוך הגלויות עצמם ישנם שני סוגי גלויות, וכדוגמא – גלות מצרים היא גלות שהיתה בארץ מצרים ובאמת לא רק ישראל היו שם בגלות שהרי כמו שאומרים חז"ל שמעולם לא יצא עבד ממצרים, אבל מ"מ זה גלות של מצרים, וכמו כן בבל זה גלות של בבל, שעם ישראל גלו לבבל וכן על זה הדרך בגלות מדי ופרס.

ולעומת כך מגלות יון² ואילך מתגלה צורה נוספת בעומק של הגלויות במה שכל גלות היא המשך לגלות הקודמת לה ומצד כך הרי שיון מצורפת לגלות אדום הבאה אחריה כמו שמבואר ברבותינו שעוברים מגלות יון לגלות אדום בלא שנגאלנו מגלות יון.

כלומר – ממצרים נגאלנו אלא שלאחמ"כ היתה עוד גלות שירדנו לגלות, וכמו כן מבבל נגאלנו במידה מסויימת ולאחמ"כ היתה עוד גלות של מדי ופרס, וכן ע"ז הדרך ממדי ופרס נגאלנו במידה מסויימת [שהרי 'אכתי עבדי אחשורוש אנן' כמו שאומרת הגמ'] ולאחמ"כ היה עוד גלות של יון.

אבל מגלות יון לא נגאלנו אלא מתוך גלות יון נכנסנו ישירות לגלות אדום, וכן מאדום אנחנו נכנסים ישירות לגלות ישמעאל³, וכמו כן מתוך אותה גלות ישמעאל נכנסים לערב-רב זה צורת הגלות.

ומה העומק של השינוי בין שתי סוגי הגלויות? ביאור הדברים – הגלויות הראשונות הם גלויות שכל גלות שבהם עומדת לעצמה, אבל הגלויות האחרונות **יסודם היא גלות של ערב-רב**, שהרי ערב-רב שמוזכר בלשון הפסוק "וגם ערב רב עלה עמם" זה מלשון תערובת והיינו שנאמר כאן בקרא שתערובת של בני אומות העולם שהיו נמצאים במצרים עלו ביחד עם בני ישראל – אלא ששם זה נאמר על אנשים פרטיים שהיו בגלות מצרים אבל בגלויות של הכנסת ישראל, גדר הגלות של ערב-רב זהו גלות של תערובת בתוך האומות, והיינו שזה לא גלות שמתייחסת דווקא לאומה מסויימת אלא זה גלות של כללות ישראל בתערובת של כלל אומות העולם שמעורבים יחד בבת-אחת.

1 בפרטות יותר יש דקויות נוספות, וכמו שמבואר בגר"א שיש גם מדרגה יותר מערב-רב.

2 וזה מלבד מה שגלות יון עצמה היא עוד סוג של גלות במה שהיא היתה בארץ ישראל ובזמן שביהמ"ק קיים.

3 שזה גלות שבארץ ישראל היא גלויה יותר אבל כהיום רואים את גלות ישמעאל בכל העולם כולו.

גלות הערב-רב - נמצאת בכל מקום

ראשית, הגלות של ערב-רב היא גלות שנמצאת בכל העולם כולו, ולעומת כך כשהם גלו לבבל הרי שהם נמצאים בבבל, וכן כשהם גולים למדי ופרס מקום הגלות הוא מדי ופרס וכן ע"ז הדרך. אבל כשהגלות היא גלות של ערב-רב שהיא בתערובת של כל האומות כולם הרי שאין מקום מסויים לאותו גלות - שזה גם המהות של הגלות⁴ - והיינו שזה גלות שבה כל האומות כולם מתקבצים יחד וע"י כן נעשה הגלות, וכיון שזה שייך לכל האומות כולם ממילא גם מקום הגלות הוא בכל מקום, תמיד שורש הגלות בכללותה היא יציאה מארץ ישראל לגלות, חוץ מגלות יון שמתגלה בה גלות בתוך ארץ ישראל בפני הבית כמו שאומרת הגמ', אבל גלות ערב-רב זה סוגיא חדשה של גלות - גלות שנמצאת בכל מקום.

גלות הערב-רב - תערובת של כל הגלויות

אבל יתר על כן, זה לא רק גלות פרטית מסוג אחד אלא זה גלות שכוללת בתוכה תערובת של סוגי גלויות. ובהגדרה מדוקדקת יותר - זה לא רק תערובת של סוגי גלויות שיש בה עוד סוג של גלות ועוד סוג של גלות אלא זהו תערובת שיוצרת משהו חדש, זהו גלות ערב-רב. ולכן בגלויות שקודמות לגלות ערב-רב שהם יון-אדום-וישמעאל הם אינם גלויות נפרדות אלא גם הם יסודם ערב-רב ולכן הם גלויות שמתערבות אחת בשניה - עד שמגיעים לתוקף גלות הערב-רב שזוהי גלות בתראה, שהיא גלות שכוללת בקרבה תערובת של הכל. ולכן היא נקראת **ערב-רב** - **תערובת רבה ריבוי** של דברים המעורבים זה עם זה, יש בלשון רבותינו גם לשון של **ערב-זעיר** שמשמעותה תערובת קטנה, אבל כאן זה לא ערב-זעיר אלא ערב-רב, תערובת רבה של אומות העולם שמתערבים ואז כשבני ישראל נמצאים בתוך אותה תערובת, זה גופא עומק הגלות. והתערובת הזאת בעצם, היא היפך המציאות של 'וקבצינו יחד מארבע כנפות הארץ' שהקדוש ברוך הוא יקבץ אותנו במהרה, והרי שהכנסת ישראל שהיו בתוך התערובת של כל הגלויות כולם, חוזרים ומתקבצים מכל הגלויות לארץ ישראל.

וכדברי הגמ' שבני ישראל לא יצאו לגלות אלא בכדי ללקט משם גרים שיחזרו לכנסת ישראל, והיינו שע"י כן נכנסים לתוך הכנסת ישראל גרים מכל הסוגים שבאומות העולם זולת אלו שאין מקבלים מהם גרים שכהגדרה כוללת אלו הם הערב-רב, זה גדר הגאולה, ומצד כך, כמו

ד ציפתה לישועה תשפ"ג

שבגאולה לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתקבצו עליהם גרים שבזה מתווסף עליהם גרים, עוד סוג של גר ועוד סוג של גר שזה יתגלה בגאולה העתידה, כך גם כשנמצאים קודם לכן בגלות של הערב-רב זה גלות שהיא מאותו סוג - היפך הגאולה שעתידה להיות - שזהו גלות שגונזת בקרבה תפיסה של ריבוי סוגים שונים ומשונים של גלויות שנמצאים כולם בתוך אותה גלות עצמה. זה העומק הנורא שמתגלה בגלות של ערב-רב ביחס לשאר הגלויות, אם בשאר הגלויות ההגדרה היא שכל פעם היה כח אחר של גלות וסוג אחר של גלות, בגלות ערב-רב מתגלים כל הגלויות ביחד.

וכל בר-דעת מבין לפי"ז מהו התוקף של אותה גלות, התוקף של כל הגלויות בבת-אחת שהופך להיות כח אחד שמקבץ את הכל.

וכנגדו הגאולה במהרה בימינו - היא תקבץ את הכל, את כל הכוחות כולם 'וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו' היא מקבצת את כולם בבת אחת.

וכמו שנתבאר - אם זה הגאולה, כנגדה עומדת מציאות הגלות כי הגלות והגאולה הם דבר והיפוכו ואם זה הסוג של הגלות גם זה הסוג של הגאולה.

גלות הערב-רב - כל חלקי הרע יוצאים לפועל

ולפי זה ההבנה הבהירה בעומק הגלויות, אם בשאר הגלויות כולם היה כח אחד חזק שבו מתגלה סוג הגלות כלומר - הרי כל אומה ואומה יש לה את טבעה שלה והרי שכשגולים לאומה מסויימת, יש חלקים שאינם נמצאים בגלות ויש חלק מסויים, כח אחד שבו נמצאת הגלות בעיקר.

אבל כשגולים לגלות של ערב-רב מלבד מה שהיא נמצאת בכל מקום כמו שנתבאר לעיל, היא גם נמצאת בכל המהויות, בגלות ערב-רב אין לך חלק שאיננו נמצא בגלות.

בכל גלות וגלות - אם גולים לשופכי דמים הרי שכח השפיכות דמים מתעורר, אם גולים למצרים שהיא המקום של 'ערות הארץ' הרי שכח העריות מתעורר.

אבל אם הגלות זה גלות ערב-רב שכוללת את כל הכוחות הרעים ביחד - מה שמתעורר מתוך אותו גלות זהו כח הרע של כל חלקי הרע בכל האופנים כולם, זה גדר הגלות.

והעומק הזה נתבאר להדיא בדברי הרמח"ל בספר 'דעת תבונות' שבגלות שתהיה באחרית הימים קודם הוא הגאולה, עתיד הקב"ה להוציא את כל כוחות הרע לפועל וזה יהיה הגלות, זוהי גלות הערב-רב.

גלות הערב-רב - כל חלקי הקדושה נמצאים בגלות

וההבנה העמוקה הזו מולידה שלעומת מה שמעיקרא דור שהיה נמצא בגלות שיש בה כח אחד שבו הוא עיקר הגלות צריך להיות חיזוק בעיקר כנגד אותו כח של גלות, בדור שהגלות היא גלות של ערב-רב הרי שבעצם יש מלחמה על הכל.

וזה הבחינה של "לבן ביקש לעקור את הכל"⁵. פרעה שלא גזר אלא על הזכרים כלומר - זה סוג מסויים של גלות ולכן חלק בגלות חלק לא בגלות, הזכרים הם בגלות והנקבות - "וכל הבת תחיון", אבל לבן שביקש לעקור את הכל היינו שכנגד יעקב אבינו שבו מתגלה כח הכללות, לבן מבקש לעקור את הכל כלומר שהוא מבקש לעקור את כח הכללות של כל דבר.

וממילא מה שמתגלה הוא שאין לך חלק בקדושה שאין בו גלות, עומק תוקף נקודת הגלות שמתגלה בדור אחרון שהיא הגלות של הערב-רב זה גלות שבה כל חלק מחלקי הקדושה נמצא בגלות.

והשלב הבא לפי זה - אם בשאר הגלויות כולם היה 'היכי-תימצי' שכשיש נקודת גלות בנקודה מסויימת, יש נחמה ממקום אחר שזה החלק שפחות נמצא בגלות, אבל כשהגלות נמצאת מכל הצדדים בבחינת "נמצאת המלחמה אליו פנים ואחור" כלשון הרמח"ל במסילת ישרים⁶, הרי שאין צד שממנו באה מנוחה כי כל צד נמצא בגלות.

ניתן דוגמא בהירה - הרי בגלות מצרים שהיא שורש כל הגלויות כולם אמנם כל הכנסת ישראל היו בגוף בפועל בגלות, אבל הרי במצרים היו שני חלקי גלות, היה גלות במה שהם נמצאים בארץ מצרים שהיא 'ערות הארץ' והיה גלות במה שהיה שעבוד שפרעה שיעבדם במצרים בחומר ובלבנים, ובחלק הזה, הרי שבט לוי לא היה בגלות, ובהגדרה הרחבה של שבט לוי כדברי הרמב"ם הידועים שזה כולל את כל מי שהבינו מדעו וכו' שלפי מדרגתו הוא שייך לשבט לוי, והרי שכל התלמידי חכמים שהיו שייכים במדרגתם לשבט לוי, אצלם לא היה מהלך של אותו חלק של גלות. ובזה אומר הגר"א, שבגלות בתראה התלמידי חכמים נמצאים בגלות בידי הערב-רב,⁷ כלומר שהמהות של הגלות, היא מכל צד ואין מי שלא נמצא באותה גלות.

גלות הערב-רב - הגדר 'חולה בכל גופו'

ובדקות יותר, כל חלקי הנפש נמצאים בגלות.

⁵ הגדה של פסח

⁶ מסילת ישרים א

⁷ הגר"א בספר אבן שלמה

א ציפתה לישועה תשפ"ג

ולכן הכאב שנולד מאותה גלות, למי שמכיר בדעת ומרגיש בפועל את עומק הגלות, הוא מרגיש שהוא נמצא כל הזמן מכל צדדיו בגלות, זה החידוש הנורא שמתגלה בגלות בתראה, ולכן הכאב שנולד מאותו גלות בתראה היא שונה במהותה מהכאב שנולד בכל גלות שהיתה.

יש מי שחולה בראשו, יש מי שחולה בלבו וכדו' שהוא חולה באבר אחד אבל יש מי שחולה בכל גופו בבחינת 'חש בכל גופו' שנאמר בו יעסוק בתורה שהיא 'לכל בשרו מרפא', וזה גדר גלות בתראה, גלות שנמצאת בכל המקומות כולם.

וממילא כשמכירים וחשים את עומק נקודת הגלות, הרי שהכאב הזה על הגלות מלווה את האדם מכל ההיקף של החיים, מכל צד, מכל מקום, הכל מדרגה שהאדם נמצא בתוכה, והוא לא מצליח כמעט להימלט ממקום הגלות למקום של מבטח שבו יש לו מקום להשקיט את עצמו - רק אם הוא מתנתק לגמרי מכל מה שקורה כאן בעולם שאז ע"י שהוא מתנתק נפשית מכל מה שקורה מכח ה"לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי"⁸ ואז הוא יוצא מהגלות כי הוא נמצא באור של תורה - ועומק התורה לא נמצאת בגלות⁹ כמו שברור ופשוט מכח שעומק התורה היא עמו ואצלו ית"ש.

גלות כללית - מולידה ציפיה לגאולה כללית שאינה אלא ביאת משיח

ועולה א"כ, שתוקף הכאב של הגלות צריך להיות שונה לגמרי במהותו בגלות של הערב-רב משאר כל הגלויות כולם.

ולפי זה בהבנה עמוקה מהו ה'ציפית לישועה', כלומר - כיון שנתחדד שהגלות מקיפה את הכל, את כל הצדדים שקיימים, א"כ כשאנחנו מצפים לישועה אנחנו לא מצפים לישועה חלקית - אלא לישועה השלמה, הגדרה בהירה.

כשבני ישראל היו במצרים נאמר שם "ויוצקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה"¹⁰ והיינו שהישועה שהם ציפו זה לצאת ממצרים, והרי יציאת מצרים היא לא גאולה שלמה כמו שנאמר בקרא "א-ה-י-ה אשר א-ה-י-ה שלחני אליכם"¹¹ וכמו שדורשים חז"ל [ומובא ברש"י שם] מי שנמצא עמכם בגלות זה ויגאל אתכם, הוא עתיד להיות איתכם בצרות אחרות וזהו הכפילות של 'א-ה-י-ה אשר א-ה-י-ה'.

ומצד כך, כשהם יצאו ממצרים לא היתה יכולה להיות שמחה שלמה, והיינו משום שהגלות לא התגלתה בשלמות ממילא גם השמחה בגאולה לא שלמה.

⁸ תהלים קיט · צב

⁹ ורק ההתגלות של התורה נמצאת בגלות.

¹⁰ שמות ב, כג

¹¹ שמות ג, יד

ציפיה לישועה תשפ"ג

ובעומק, מי שהיה במצרים מלבד מה שהוא היה צריך ראשית לצפות לצאת ממצרים ובהגדרה שניה הוא היה צריך לצפות לקבל תורה.

אבל בהגדרה השלישית הוא היה צריך לצפות במצרים למשיח! כלומר – וכי צריך לצאת ממצרים רק לשלב הבא שזה יציאת מצרים?! וודאי שהציפיה שהיתה צריכה להיות בגלות הגמורה של מצרים היא להגיע למקום התכלית שהיא ביאת משיח.

ולפי"ז, כאשר אנחנו נמצאים עכשיו בגלות, למה הציפיה שאנחנו מצפים? יש שמצפים ששלטון הרשע יפול, יש שמצפים שהערב-רב יתבטל, אבל אלו שמצפים לכך כלומר שהם לא תופסים מהו עומק הגלות, אם הגלות היתה גלות פרטית הרי שהציפיה שהיו צריכים לצפות היא לגאולה פרטית, אבל אם הגלות היא גלות כללית שכוללת את הכל, א"כ מה הציפיה שנוולדת מאותו גלות? גאולה מן הכל.

גאולה מן הכל היא נקראת ביאת משיח

יש כאן הבדל עצום ויסודי במהות של הגלות ולפי"ז הבדל עצום ויסודי במהות של הגאולה, המהות של הגלות היא כללית לגמרי שכוללת בתוכה את הכל ולפי"ז המהות של הגאולה כוללת בתוכה את הכל, וגאולה שכוללת בתוכה את הכל איננה אלא ביאת משיח צדקנו.¹² ולכן, ככל שהאדם מבקש בגאולה ששייכת לכלל ישראל רק על גאולה חלקית¹³, וכגון שכל בקשתו היא "וכל הרשעה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ",¹⁴ אם הוא מבקש על

¹² ועיין בזה בספר "שאל לבי" (עמוד 472) במה שהסביר הרב שליט"א מה המעכב של ביאת המשיח: "אורו של משיח הוא מוגדר בלשון רבותינו שער הנו"ן דקדושה. ולכך הצד שכנגד מעכב גילוי זה, הוא שער הנו"ן דקליפה. ועתה אנו בתוך שער הנו"ן, וכבר עבר זמן אחישנה. ועכשיו אנו בתוך זמן של "בעיתה". ומעתה כל הזמן הוא בגדר בעתה. ובתוך זה עצמו יש בחינת "אחישנה בעתה". שכמו שיש זמן לפרוע חוב, כוליה יומא וימא הוא, כן בעתה, הוא לא עת מדיוק בהכרח, אלא כל השנים הללו עד סוף תת"ר, הם בחינת בעתה.

מהותו: מ"ט שערים, הם הכפלה של ז' פעמים ז'. כלומר מדרגת העולם דין נבראה במדרגת ז', ששת ימים ושבת קודש. זו תפיסת התפרטות שבבריאה. וכל אחד מן הז' מתפרט לעוד ז', ראשון בשבת, שני בשבת, וכו'. ואמרו חז"ל שאין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, ואיתא בשם אליהו הנביא, פרוטה לשון פרטיות, כלומר שמשיח יבא ע"י שתכלה הפרטות ויתגלה כח הכללות. כללות זו נקראת כח שער נו"ן.

כללות זו בקדושה חיבור הכל לאחד. ביום ההוא יהי ה' אחד ושמו אחד. חיבור כל ישראל, כאיש אחד בלב אחד, חיבור כל נפשות בנ"א, וישו כולם שכם אחד לעבדך, חיבור כל דומם, צומח, חי, ומדבר. ה' אחד ושמו אחד. הכל מתאחד לצורת אדם אחד. כי כל דומם צומח חי, אינו אלא חלקי צורת אדם, שבמדרגה השתא נראים נפרדים ויש להם צורה לעצמם, אולם בפנימיות הם אינם אלא חלקי צורת אדם. שלמות זו, היא הנקראת אורו של משיח.

לעומת כך שער הנו"ן שבסט"א מדמה כח של אחד, אחד מדומה. ובעומק אינו אלא פרוד גמור, אחדות זו מביאה לפרוד הגמור. מתחיל באחדות ומסיים בפרוד. חיצוניותו אחדות פנימיותו פרוד.

צורת התגלות שער הנו"ן דקליפה: כל מי שמביט מבט ישר ופשוט על הבריאה בעשורים האחרונים מכיר ויודע ברור שהכל הולך במהלך של איחוד. הבדל מרחק בין ארצות נעשה קצר להגעה מוול, בזמן, בממון, ובנוחות. קשר דיבור עם כל אדם, כמעט, בכל מקום ומקום בעולם, זמין כמעט בכל עת. ראייה של זולתו הנמצא במרחק ע"י המדיה, רואה בו כביכול מסוף העולם ועד סופו. מהותה ועצמותה של המדיה בכלל, ו"המכשיר החכם" בפרט, ליצור "כלי אחד" שיהא בו "הכל", כל המידע, מוחין. ראייה, שמיעה, הרחה, דיבור, מישוש. חיבור הכל בכל מכל כל. איננו מדברים על הסכנות הנולדות, שהרי הם תולדות. אלא על עצם כח האחדות – אחד, שבו. והוא הוא שער הנו"ן במלא קומתו, שנמצא בתהליכי התפתחות שיהא בו הכל ממש, שהו שלמות שער הנו"ן. המשכיל בין מהות הגאולה – אחד. מהות ההסתרה – אחד של מדמה. ככל שאור האחד האמיתי יאיר בברור, יתראה שהאחד דסט"א אינו אלא מדמה בלבד, כח אחד בלבד. והו סוד הגאולה. והבן מאוד מאוד מאוד.

ח ציפיה לישועה תשפ"ג

דברים חלקיים זאת אומרת שהנפש שלו לא חשה את עומק הגלות ולכן היא לא תובעת את עומק הגאולה.

מהגלות בתראה שבה אנחנו נמצאים אנחנו יוצאים רק למקום אחד – לביאת משיח צדקנו. זה המהלך של הגר"א שהוא סידר את כל ימות עולם עד הגלות בתראה של הערב-רב, וכמו שאומרת הגמ'¹⁵ שזו הגלות תהיה הקשה מכולם. "ומשם עתידים להיגאל".

עומק תביעת הנפש לישועה - לגילוי שמו ית'

ולפי"ז מה התביעה העמוקה בנפש של 'ציפית לישועה' - ה'ציפית לישועה' לא מצפה שהכח הזה יפול או כח אחר יפול או ששלטון הרשע יפול, או שרשעים כאלה שיש להם שליטה יפלו - ואף שבודאי גם זה כלול בציפיה שכוללת אל הכל.

אבל הציפיה לישועה היא ציפיה לשלמות של גילוי ה' יתברך בעולמו, גילוי יחודו יתברך שמו, גילוי של 'אין עוד מלבדו אפס זולתו', גילוי של "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".¹⁶

זה תביעת הנפש בגלות בתראה, ומי שהתביעה הזו עדיין איננה גלויה בנפשו ביאור הדבר הוא שהגלות לא ברורה בנפשו, כי אם היה בהיר לו בנפשו מהי הגלות - ולא רק בידיעת שכל בלבד כידיעה חיצונית אלא בידיעה שתופסת את החוש שלו, הרי שבהכרח שהתביעה שהיה לו לגאולה זה היה תביעה לתבוע את מציאות הגאולה השלמה שיהיה גילוי שמו יתברך בעולמו 'אין עוד מלבדו'.¹⁷

התביעה הזו בנפש היא תביעה על כל ההיקף, תביעה על גילוי יחודו ית"ש בעולמו שאין עוד מלבדו שאין כח שליט אלא הוא.

עומק תביעת הנפש לדעת את כל התורה כולה מנח אור הגאולה

וכמו שאומר הגר"א על מה שאנחנו אומרים בכל יום "יהי רצון מלפניך וכו' שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך"¹⁸ ומבאר הגר"א שכל זמן שהבית חרב הרי שחסר בגילוי התורה, אבל כשיחזור ויבנה הבית יתקיים הפסוק "מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".¹⁹

13 יש מדרגה נמוכה יותר שהאדם מבקש על גאולה פרטית שהוא יצא מהצרות שלו שזה 'לגרמיה' לגמרי.

14 מוסף ליום כפור

15 לגבי עשרה גלויות שגלתה שכינה וגלו הסנהדרין.

16 זכריה פרק יד פסוק ט

17 ואתחנן ד' ל"ה

18 מהסידור

19 ישעיהו ב, ג

D ציפתה לישועה תשפ"ג

ומצד כך בעומק מה תביעת הנפש לגאולה – מחד לגילוי שמו יתברך בעולמו באופן השלם בביאת משיח אבל שהתולדה מכך היא ההשגה השלמה הגמורה של כל התורה כולה כל אחד לפי חלקו.

אם האדם מתפלל להשיג את השלב הבא בלבד בהשגת התורה, פירוש הדבר שהוא רואה את הגלות של התורה כגלות חלקית, אבל אם הוא מכיר שהגלות היא גלות שלמה על כל ההיקף שלה ועל כל התוקף שלה, הרי שהתביעה להשגת התורה שנולדת אצל האדם היא להיות 'איש האשכולות' – איש שהכל בו. שיהא בו מקרא משנה הלכות ואגדות כמו שכתוב על רבי יוחנן בן זכאי "שלא הניח דבר" וכו'.²⁰

וזה נראה לבני אדם הרבה פעמים רחוק מאד מהמדרגה שבה הם נמצאים, אבל כשיתקיים "אשפוך רוחי על כל האדם"²¹ שזה מה שיהיה בביאת משיח, זה המדרגה שתתגלה. והרי שאם לא מתעורר בנפש התביעה לדעת את כל התורה כולה מכח אור הגאולה פירוש הדבר הוא שחסר בתפיסת הגלות, ולפי"ז חסר בתביעה שבנפש למעמקי הגאולה.

חובת הבירור של סוגיית גלות וגאולה ב'הלכות דעות'

נצרך שה'הלכות דעות' יהיו ברורים בסוגיא הזו של גלות וגאולה כמו כל סוגיא בש"ס שמבררים אותה מיסוד דברי חז"ל בבהירות ומסדרים תמונה שלמה של הדברים, כיון שסוגיית הגלות והגאולה היא לא סוגיא יותר קטנה משאר סוגיות הש"ס.²² זוהי סוגיא שכל בן תורה צריך לברר אותה בכדי שהיא תהיה ברורה אצלו ב'הלכות דעות'.

עומק הציפיה להשגת שלימות בהכרת הבורא והשגת התורה

ה'ציפית לישועה' הוא לא פרט, שהרי כמו שידוע שדנו הרבה במה שהרמב"ם העמיד ב"ג עיקרים, את האמונה בביאת משיח ואת האמונה בתחיית המתים, וכבר דנו בזה הראשונים שעל אף שהם בוודאי 'פרט' אמיתי אך מדוע הם בגדר "עיקר". רק ביאור הדבר – הקדוש ברוך הוא שלם בכל מיני שלמויות כמו שהרמח"ל מתחיל בספר דרך ה'. והתכלית של הגילוי של הקדוש ברוך הוא בעולם הוא לא גילוי חלקי, אלא הוא גילוי של שלם בכל מיני שלמויות.

²⁰ סוכה כז, ע"א

²¹ יזאל ג, א

²² ולא באנו כעת למדוד יחס של קטן וגדול אבל בוודאי שהיא לא יותר קטנה משאר סוגיות הש"ס.

1 ציפיה לישועה תשפ"ג

וכשהאדם מכיר שיש בורא שהוא שלם בכל מיני שלמויות - הישועה שהוא מצפה לה היא שיתגלה לו ה'שלם בכל מיני שלמויות', שיתגלה לו גילוי שלם.

וכמובן, הגילוי הוא לפי מה שהקב"ה מגלה לנבראים, אבל מי יתגלה לו? ה'שלם בכל מיני שלמויות'.

וכאן בעצם האדם בוקע למקום שהוא מצפה להשיג הכרת הבורא והשגת התורה **בלי שום יחס למה שהוא מכיר היום**, ואיך זה יתכן? ע"י הגילוי של ימות משיח, וכמו שאומר הרמב"ם שלא נתאוו החכמים לימות משיח אלא כדי שיהיו פנויים לישיב ולעסוק בתורה, וברור שאין כוונת הרמב"ם רק לחיצוניות הזו של הישיבה והעסק בתורה, אלא הדעת הנשפעת לאדם בקיום של "אשפוך רוחי על האדם" שיתגלה ההשגה מאמיתתו הנעלמה "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" והרי שהנפשות - נשמות ישראל ישיגו שלימות במדרגת הכרת הבורא ושלימות במדרגת הכרת התורה.

זהו ה'ציפיה לישועה'.

עומק התביעה שעל הדור האחרון

ככל שיהיה ברור יותר בסיעתא דשמיא עומק מהות הגלות בדקדוק ויולד בנפש התביעה לצאת מן הגלות שזה עומק ה'ציפיה לישועה', הרי שכאשר נבקש בפה על הגאולה התפיסה של הבקשה תקבל פנים עמוקות מאד מאד "כי לישועתך קיוונו כל היום", הנפש מלאה בציפיה הזאת מחמת שהיא רוצה להשיג את השלימות האמיתית הגמורה.

וזהו ה'תכתב זאת לדור אחרון', העבודה של דור אחרון, בכל הדורות כולם השאיפה היתה לצאת מגלות חלקית ואף שהיה ציפיה לגאולה השלימה אך היא היתה קטנה יותר, בגלות דור אחרון זה העיקר הגלוי שנתבע מכל נפש פנימית שמבקשת את רצונו יתברך שמו.

שנזכה בעזר השם להצטער רגע קט על עומק הגלות ומיד, מכח כך, נצפה לישועה בשלמות והציפיה הזו תצא מהכח לפועל בגאולה שלימה בפועל במהרה בימינו אמן.

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052.763.8588

פקס 03.548.0529

bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקובץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:

bilvavi231@gmail.com

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03.548.0529]

שיעורי מורינו הרב שליט"א

מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245 · 718.521.5231 USA